

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-740/2015. számú ügyben**

Előadó: dr. Kiss Anikó

Az eljárás megindítása

Egy panaszos hivatalomhoz intézett beadványában egy önálló bírósági végrehajtó eljárását sérelmezte. A panaszban foglaltak felvetették az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság szerves részét képező jogbiztonság követelménye sérelmének, illetve sérelme veszélyének lehetőségét, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam, melynek keretében megkerestem az eljáró önálló bírósági végrehajtót.

Az érintett alaptörvényi elvek

- *A jogállamiság elvéből következő jogbiztonság követelménye* (Alaptörvény B) cikk: „Magyarország független, demokratikus jogállam.”)

Alkalmazott jogszabály

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.)

A megállapított tényállás

A panaszos beadványában önálló bírósági végrehajtó eljárását sérelmezte. A végrehajtó eljárását azért vélte alapjogot sértőnek, mert bár tartozását rendezte, a végrehajtó nem intézkedett az ingatlanára bejegyzett végrehajtási jog törlése iránt.

A tényállás tisztázása érdekében hivatalom munkatársai több alkalommal próbálták elérni telefonon az önálló bírósági végrehajtót, hogy rövid úton tájékoztatást kérjenek, de sikertelenül. Ezt követően hivatalom főtitkára írásban is megkereste a végrehajtót, és az ügy iratainak megküldésére kérte. A végrehajtó az ügy iratait hivatalom részére nem küldte meg. Válaszlevelében arra hivatkozott, hogy titoktartási kötelezettség terheli. A levélre válaszolva hivatalom főtitkára arról tájékoztatta a végrehajtót, hogy a hivatalom által indított vizsgálatok tekintetében őt – az alapvető jogok biztosáról 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 18. § bekezdés k) pontja, 21. § (1) bekezdése, 25. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése alapján – titoktartási kötelezettség nem terheli. Ugyanakkor az Ajbt. 21. § (1) bekezdésének a) pontja alapján az önálló bírósági végrehajtót vizsgálatom során tájékoztatási kötelezettség terheli.

A végrehajtó a kért tájékoztatást a főtitkár jogszabályi előírásokat részletesen ismertető levelét követően sem adta meg, a kért iratokat továbbra sem küldte meg, akadályozva ezzel vizsgálatom lefolytatását.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdése k) pontja szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint önálló bírósági végrehajtó tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A fentiek értelmében vizsgálati jogosultságom egyértelműen kiterjed az önálló bírósági végrehajtó eljárására. Az Ajbt. 20. § (1) bekezdése vizsgálat lefolytatásának lehetőségét biztosítja számomra kimondva, hogy a vizsgált szervtől, személytől az általa lefolytatott eljárással, illetve az eljárás elmulasztásával kapcsolatban adatokat, felvilágosítást kérhetek, valamint a keletkezett iratokról másolat készítését, megküldését kérhetem. Törvényi előírás alapján tehát az ügyben eddig fogatosított eljárási cselekmények tárgyában is hatáskörrel rendelkezem.

II. A vizsgált alaptörvényi elvek tartalmát illetően

Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatában megállapította, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is, ezért alapvetőek a jogbiztonság szempontjából az eljárási garanciák. Csak formalizált eljárás szabályainak követésével keletkezhet érvényes jogszabály, csak az eljárási normák betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. A jogállam fogalmának egyik feltétlen ismérve tehát a jogbiztonság. A jogbiztonságnak viszont elengedhetetlen követelménye, hogy a jogalkalmazói magatartás előre kiszámítható legyen. Az alkotmánybíróság szerint a jogállamiság elvéből adódó alapvető követelmény, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejték ki tevékenységüket. A törvény alá rendeltség követelményéhez kapcsolhatók az eljárási garanciák, melyek az ügyféli jogok érvényesülését szolgálják.[56/1991. (XI.8.) AB hat; 9/1992. (I.30.) AB hat; 3/2014 (I.21.) AB hat;]

III. Az ügy érdemében

Eljárásom során a tényállásban leírtaknak megfelelően tájékoztatást, valamint iratmásolatok megküldését kértem a panaszos ügyében eljáró önálló bírósági végrehajtótól. Az Alaptörvény 30. cikkének (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti. Ugyanezen cikk (2) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés k) pontja értelmében az önálló bírósági végrehajtó eljárásának vizsgálatára hatáskörrel rendelkezem, ezért az Ajbt. 21. § (1) bekezdése alapján a végrehajtótól az általa lefolytatott eljárással kapcsolatban tájékoztatást, és iratok megküldését kértem. Az Ajbt. 21. § (2) bekezdése alapján a megkeresésnek az alapvető jogok biztosa által megállapított határidőn belül eleget kell tenni. Ez a határidő tizenöt napnál rövidebb nem lehet.

Az Ajbt. 25. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa vizsgálatának lefolytatása, illetve a vizsgálat megtervezése érdekében a vizsgált hatóság, a vizsgált hatóság vezetője, a vizsgált hatóság felügyeleti szervének vezetője, a kért vizsgálat lefolytatására jogszabály által egyébként feljogosított szerv vezetője, valamint a vizsgált hatóság munkatársa az Ajbt. 21. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben az alapvető jogok biztosával együttműködik. Az Ajbt. 27. § (1)-(3) bekezdése alapján, az alapvető jogok biztosa eljárása során az annak lefolytatásához szükséges mértékben kezelheti mindazokat a személyes adatokat, valamint törvény által védett titoknak és hivatás gyakorlásához kötött titoknak minősülő adatokat, amelyek a vizsgálatral összefüggnek, illetve amelyek kezelése a vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében szükséges.

Az alapvető jogok biztosa a vizsgálat lefolytatásához szükséges minősített adatokat is megismerheti, azokról kivonatot, másolatot készíthet, és a minősített adatot birtokában tarthatja. A beszerzett iratok és tárgyi bizonyítási eszközök nem nyilvánosak, ezért az alapvető jogok biztosának eljárása tekintetében nem terheli titoktartási kötelezettség a vizsgálat alá vont önálló bírósági végrehajtót. Az ismertetett törvényi felhatalmazások alapján a panaszbeadványban foglalt tényállás pontos tisztázása érdekében az önálló bírósági végrehajtót adatok, iratok megküldésére, tájékoztatás nyújtására kértem. A végrehajtó, akinek e rendelkezések alapján válaszadási kötelezettsége áll fenn, nem tett eleget megkeresésemnek, akadályozva ezzel, hogy érdemben vizsgálhassam panaszos ügyét. A feladataim ellátásához biztosított eljárási lehetőségeket az idézett jogszabályhelyek egyértelműen meghatározzák. Ezeknek az eljárási szabályoknak a gyakorlati érvényesülése biztosítja azt, hogy feladatomat elláthassam, az alapvető jogokat védelemben részesíthessem. Amennyiben a megkeresett szerv a törvényben rögzített formalizált eljárási szabályok alapján kiadott megkeresésemre nem válaszol, akadályoz az Alaptörvényben meghatározott feladatom ellátásában, aminek a következtében jelentősen megnehezül a vizsgált ügy körülményeinek felderítése, végső soron az alapvető jogok védelme. Mindezek alapján megkereséseim teljesítésének elmaradása vizsgálati jogosultságommal összefüggésben sérelmet okozott. A tájékoztatás elmaradása, az iratok megküldésének megtagadása korlátoz abban, hogy alkotmányos feladataimat elláthassam. Az alapvető jogok biztosa eljárásnak akadályozása összeegyeztethetetlen a jogállamisággal. Megállapítom tehát, hogy *az önálló bírósági végrehajtó mulasztása a jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményével összefüggésben visszásságot okozott.*

Intézkedésem

A jelentésemben megállapított visszásság orvoslása, és jövőbeni megelőzése céljából az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján az alábbi ajánlásokat teszem:

1. Felkérem az igazságügyi minisztert, hogy a Vht. 230. § (1) bekezdésében meghatározott felügyeleti jogkörében eljárva intézkedjen annak érdekében, hogy megkeresésemnek a végrehajtó eleget tegyen.

2. Felkérem az Igazságügyi Hivatal vezetőjét, hogy a Vht. 230. § (3) bekezdésben biztosított jogkörében eljárva ellenőrizze az önálló bírósági végrehajtó ügyviteli magatartását, hivatali működését, és tegye meg a mulasztások megszüntetésére irányuló intézkedést.

Budapest, 2015. szeptember

Székely László sk.